

Povest povesti.

Desetletnemu učencu, ki se je pritoževal zastran zaslužene kazni.

(P. Luis Coloma. — Priredil F. Kovec.)

Gospod Janez Sodček, ki je bil vkljub svojemu bogastvu bolj skop, kot najbolj skopi žid, se je zelo razveselil Anžetovega povabila, saj je upal, da se mu bo mogoče enkrat na stroške drugega pošteno napasti. Zato je sprejel povabilo svojega sorodnika z največjim veseljem. Pokril se je s polhovko in odšel s kumom Anžetom v gostilno. Nad vhodom gostilniških prostorov je bila podoba, ki je kazala skledo s kuhanimi jajci in drugo s pečeno piško. Spodaj je bil pa napis:

Le brž noter pa počijte, pijte, jejte,
Kdo bo plačal, le skrbí nič ne imejte.

„Veste kaj, kum“, reče Janez Sodček pokazavši na napis, „to bi bilo vendar lepo, če bi bilo res tako!“

„Saj lahko je, da je za marsikoga tako“, odgovori Anže skrivnostno.

Prineso jima fin obed. Zlasti sta si postregla s pečeno piško in rižem. Pospravljala sta neverjetno množino in ko že ni hotelo nič kaj več v želodec, si odpne Janez telovnik, Anže pa odveže pas. Naposled sta pa morala vendarle odnehati, vstaneta hropeča in pihajoča ter se obrneta brez poslova proti vratom.

„Ali mar ne bote plačali kume?“ reče Janez Sodček, zijaje, ko prideta mimo krčmarja, in zagleda, da ta nič ne vpraša po denarju.

„Pa — ne govorite vendar takih neumnostij“, odvrne Anže, zmaje z ramami pa zamolči, da je bil obed že prej plačan.

„Da, toda kume, potem nama pošlje pa račun domov.“

„Človek, ne bodite vendar tako neumni. — Ali ne vidite te rdeče kape tu?“

„Da, seveda jo vidim.“

„No torej? Saj morate vendar vedeti, da nosač te kape lahko gre, kamor hoče, ne da bi mu bilo treba vinarja plačati.“

„Kaj, je li mar to resnica, kar pripovedujete kume?“

„Za Boga! Ali niste videli ravno kar z lastnimi očmi, vi butec?“

„Kume, to kapo mi morate prodati.“

„Niti mislite nikar ne na to, kume!“

„Poslušajte, kume, dam vam zanjo dve unči.“¹⁾

„Saj nisem rumen. Ne dam je za štiri unče.“

„Kume, ali mi jo daste za 2000 realov?“²⁾

„Če že hočete kapo imeti, morate že naštet 4000.“

„Kume, to je pa predrago.“

„Ne dam vam je niti za vinar ceneje.“

¹⁾ Unča je nekako 20 tolarjev.

²⁾ Real je kakih 24 vinarjev.

„E, pa pojdite z mano, da vam odštejem denar.“

Odšla sta na dom. Janez poišče 4000 realov, jih da Anžetu in pograbi s tresočo roko dragoceno pokrivalo. Anže se poslovi čudovito naglo in Janez ostane dolgo sam in na srce pritiska pisano kapo, prepričan, da je izvršil krasno kupčijo in kumeta Anžeta pošteno oplahal.

Anže je bil vesel kot vrabec v prosu in domov gredé se je ves čas smejal in neprenehoma skakal. Žena ga je čakala na vratih. Bila je z uspehom svojega načrta seve zelo zadovoljna. Hitro se spravita oba in izkopljeta pod bližnjo figo jamo in zagrebeta notri 4000 realov.

Janez Sodček se je medtem oddahnil vesel dobre kupčije. Previdno dene pisano kapo na glavo, dene čez klobuk, da ne bi zapazili ljudje njegovega zaklada. Pa se odpravi zadovoljen, čeprav nekoliko tesnega srca, v slaščičarno, da prvič gospodari med slaščicami, katere je jedel izredno rad.

Težko je bilo prešteti: „Šarkeljne, potice, kolače, torte, krofe, s katerimi je dobri mož polnil na vso moč želodec. Prodajalka je komaj za njim zapisavala. Ko naposled tudi to ni pomagalo več in je sladčice le še s težavo mašil v usta, je moral hočeš-nočeš vendar nehati. Vstane, privzdigne klobuk, opozori z migom prodajalko in pokaže s smešnim kretnjem na kapo in odkorači s ponosnodvignjeno glavo iz prodajalne. Lastnica slaščičarne se jame smejati gledaje ta čudna znamenja, katerih seve ni razumela. Čudnega svata pusti mirno oditi, saj je bil v vsem okrožju znan kot bogatin. Menila je, da plača ob drugi priliki.

„Res izredna, gorostasna kupčija, katero sem napravil danes“, vzdihne Janez Sodček in si mane veselja roke, ko dene domov prišedši kapo pod sedem ključev. Poprej pa jo je bil še skrbno izkrtatil, da bi jo obvaroval moljev.

„Kaj je mala glavница 4000 realov proti temu zakladu! Kak grozovit tepec mora biti vendar ta Anže, da mi da tak zlat studenec za tako zelo smešno ceno.“

Poslej je hodil Janez Sodček slednji dan v slaščičarno, basal se, da je pokal, kazal na pisano kapo in odhajal, ne da bi plačal vinar. In tako je šlo naprej do nekega večera. Hotel je ravno potisniti v usta celo pašteto tolikega obsega, da ni bilo možno razumeti, kje se bo dobilo notri zanj o prostora, kar stopi k njemu trgovka:

„Oprostite, gospod Janez, smem-li vprašati, kdaj bote poravnali te malenkosti?“

Janez obsedi nekaj hipov, kot da je okamenel, s pašteto pred odprtimi ustmi. Pa sname mesto odgovora z glave klobuk in pokaže zopet z važno kretnjo pisano kapo.

„Ne razumem, gospod Janez, kaj hočete povedati s temi šalami?“

„Ali, draga moja, ali mar ne vidite kape, ki jo imam na glavi?“

„Seveda jo vidim. Saj nisem slepa.“

„No torej! In vedeti morate vendar, da onemu, kdor nosi to kapo, ni treba plačati niti tu, niti kje drugje.“

„Ali ste znoreli, gospod? Kako ste prišli na to čudno misel?“

„Dovolite, dal sem za kapo 4000 realov!“

„Tega ne razumem . . . Toda saj me tudi prav nič ne briga.“

„Tako, to vas nič ne briga. Ali mari mislite, da vam te reči res plačam?“

„No, bomo videli! Še tega mi manjka, da bi poizkušali bogatini go-ljufati revno žensko, ki mora tako težko skrbeti za kruh.“

„Gospa, gospa, kaj govorite? Sladčice, katere sem snedel, so že davno plačane.“

„To ni res! To je laž!“

„Gospa!“

„Da, gospod, to je laž, prav grda laž! In vi morate med hudodelnike v ječo, ali pa nočem jaz nič več biti jaz!“

Janez Sodček je izgubil vso moč nad sabo. Pograbi krožnik poln kolačev in telebi vso sladko vsebino slaščičarničarici v glavo. Ta začne kričati in vpiti kot obsedena in naposled skliče ves tisti del mesta. Kmalu pridejo tudi policaji, ki najprej prisilijo Janeza Sodčka, da je odprl denar-nico, potem ga pa peljejo domov, kjer ga kot norca zapro.

Da ni bil bogati Janez Sodček, ampak revni Anže, moral bi bil vso tisto noč presedeti v ječi.

(Konec prih.)

Na Trški gori.

Trška gora! Prelepo ime! Vselej, kadar se te spomnim, zbudiš mi sladke spomine v srcu. A ne toliko zaradi sladke vin-ske kapljice, ki sluje daleč po Dolenjskem, marveč zaradi prijazne bele cerkvice, ki te krasi lepše kot krona kraljev. V cerkvici pa stoji v zlatem tronu Kraljica nebes in zemlje z milim Jezusom v naročju, deleč obilno milosti vsem, ki k Nji kličejo na pomoč.

V pouk milim čitateljem naj omenim, da je Trška gora jako obiskovana božja pot na Dolenjskem blizu Novega mesta. Tam se shajajo romarji v obilnem številu zlasti 8. sep-tembra ali o Malem Šmarnu. Še celo iz zelene Štajerske pride prav mnogo romarjev.

Ker od nas ni posebno daleč, gre vsako leto veliko ljudi tja gor na božjo pot. Ko sem bil nekoliko dorasel, nisem dal očetu miru, dokler me niso vzeli s seboj. Ne bom pravil, kako sem moral biti ves teden priden in poslušen, da me niso pustili doma. Le to pripomnim, da sem komaj pričakoval dneva, ko bom mogel iti na Trško goro.

Naposled je venderle prišel.